e-BÜLTEN

Eylül 2021

Guiseppe Arcimbaldo
1527-1593

Kapak Resmi

Sonbahar

İtalyan sanatçı Guiseppe Arcimbaldo meyve, sebze, hayvan figürleri gibi çeşitli nesneleri biraraya getirerek yarattığı insan portreleriyle ünlü bir ressam.

Biz de ressamın Sonbahar isimli tablosunun Eylül ayı kapağı için uygun bir seçim olacağını düşündük.

e-BÜLTEN

Eylül 2021

Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği adına sahibi
Selda Erensoy

Yayın Kurulu
Bilge Dikenelli, Cenk Mirza, Cihan Yeşiloğlu, Neşe Göl, Nida Özcan, Yeşim Beşli, Yüce Ayhan

Meşrutiyet Cad, Kültür Apt, No:38/15 Kızılay, ANKARA

☎ 03122307818 📱 05306938667

www.klimud.org klimud@gmail.com

MERHABA

Sevgili okurlar

Derneğimizin 6.Ulusal Kongresine kısa bir zaman kaldı. Açılış konferansları ve dernek genel kurulunun yüz yüze toplantılarla gerçekleştirileceği kongrenin ilk günü bir çoğumuz için buluşma fırsatı yaratacak.

O güne dek bültenimizin sayfalarında buluşmayı sürdüreceğiz.

Sağlıkla ve umutla kalın

Yayın Kurulu

Kırkambar

Ülkemizde mikrobiyolojinin bir bilim ve uzmanlık alanı olarak gelişmesinde katkısı bulunan eserler sahafların bir köşesinde bizleri bekliyor.

Tozlu raflarda bulduğumuz bu eserleri sizlerle paylaştığımız bu bölümümüzde,

RUAM HASTALIĞI VE SAVAŞ YOLLARI

İsimli eserini tanıttığımız Bakteriolog Nafi Türkay tarafından yazılmış bu kitap 1948 yılında İstanbul Sümer Matbaası'nda basılmış ve 430 kuruş bedelle satışa sunulmuş. İlerleyen sayfalarda bu kitaptan alınmış bir bölümün tam metnini bulacaksınız.

Keyifli okumalar

13

RUAM HASTALIĞI
VE
SAVAŞ YOLLARI

Vet. Bnb.

Bakteriyoloğ Dr. Nafi TÜRKAY

As. Veteriner Tatbikat Okulu Mikrobiyoloji ve Salgınlar Doçenti

SÜMER MATBAASI ANKARA

1 9 4 8

Gerek bu kitabın hazırlanmasında ve gerekse diğer mesailerim hakkında yüksek ilgi ve teşviklerini esirgemeyen M. S. Bakanlığı Veteriner İşleri Dairesi Başkanı Sayın Tümgeneral

M. Ali Güner'e

derin saygılarımla

Dr. N. Ürkay

(Ruam Hastalığı ve Savaş Yolları) hakkında

Askeri Serum ve Aşı Evinin yetiştirmiş olmakla kıvanç duyduğu değerli gençlerden Doçent Dr. Nafi Türkay, meslek hayatının ilk yıllarında karşılaştığı ruam mücadeleleri tesiri ile yerli ve yabancı çalışmaları toplamayı benimseyerek, on seneye varan Asistanlık, Baş Asıstanlık, Laboratuvar şefliği ve Doçentlik süreleri içinde daima bu konu ile meşgul olmuş ve içinde ruama ait patolojik, epidemiyolojik, imminolojik bütün bilgileri toplayan, teşhis usullerini ve bilhassa allerjik ve serolojik reaksiyonları çok geniş ve sâlahiyetli bir suretde inceleyerek bunların tatbikatda değerlendirilmesini, mücadele şekillerini ve serolojik reaksiyonların her laboratuvarda yapılabilmesi için en ince teknik yolları gösteren bu eseri meydana getirmiştir.

Baş asistanlık tezi vesilesiyle orijinal bir mesai olarak, çabuk reaksiyon vermesine mukabil, organizmada antikor doğurmayan (Mallergen) adındaki yeni biyolojik maddeyi meydana koymuş olan ve kendisinden memleket ve meslek adına ilerisi için daha çok şeyler beklediğimiz genç arkadaşımın hazırladığı, gerek tatbikat ve gerekse laborotuvarda çalışacak meslekdaşlar için bir müracaat kitabı olacağına emin olduğum bu eserini takdirimle mesleğe sunmak benim için bir şeref olmuştur.

Askeri Veteriner Bakteriyoloji
ve Serum Aşı Evi Müdürü
Vet. Alb.

Bakteriyoloğ Dr. Sabri Ersoy

(Ruam Hastalığı ve Savaş Yolları) hakkında

Değerli çalışma arkadaşım, Askerî Veteriner Tatbikat Okulu mikrobiyoloji ve Salgınlar Doçenti Vet. Bnb. Bakteriyolog Dr. Nafi Türkay, (RUAM HASTALIĞI VE SAVAŞ YOLLARI) adlı bir eser hazırlamıştır.

(Ruam Hastalığı ve Savaş Yolları), memleketde sessiz bir suretde devam edegelen bu korkunç hastalığın Baktteriyolojisi, insanlara bulaşması, insan ve hayvanlardaki klinik kısımlariyle laboratuvar teşhisleri ve mallein reaksiyonlarını bütün tafsilat ve açıklıkla bize göstermekle beraber, meslekten olan bütün arkadaşlarla meslek dışındaki meraklıların da anlıyabilecekleri şekilde çok açık yazılmıştır.

Meslekte büyük bir boşluğu dolduracak olan bu eser (Ruam Hastalığı ve Savaş Yolları) her Veterinerin kitaplığında bulunması luzumlu olan bir kıymettir.

Uzun yıllar laboratuvar da ruamın teşhis usulleri üzerindeki ilmi çalışmalarına ve yine bir çok ruam savaşlarındaki görgülerine dayanan bilgisinin de inzimamı ile meydana getirdiği bu kıymetli eserinden dolayı, kitap sahibini tebrik eder ve bütün meslekdaşlara tavsiye ederiz.

As. Vet. Ttb. Okulu Mikrobiyoloji
ve Salgınlar Profesörü
Sadeddin Yarar

4

ÖN SÖZ

Halkımızın MANKAFA diye adlandırdığı, Uluslararası bilim dilinde MALLEUS diye tanılan RUAM hastalığı, muayenede kolaylıkla gözden kaçabilen silik, az belirtili veya büsbütün saklı hastalık bozukluklarına sebeb olması ve böylece hastalık şüphesi uyandırmayan gizli şekillerinin dahi kolaylıkla bulaşabılmesi dolayısile, memleket ve bilhassa hayvanları toplu olarak bulunan Ordu birlikleri için korkunç ve tehlikeli bir hastalıktır.

Hastalığın hayvanlardan insanlara bulaşabilmesi ve tedavisi mümkün olmadığı için hastalanan insanların ölüme mahkûm olmaları, ruamın tehlikesini büsbütün artırır.

Kültürü ileri memleketlerde yapılan savaşlar ve alınan sıkı tedbirler sayesinde hastalığa hemen hemen hiç rastlanmamaktadır. Bu sebeple bu memleket bilginleri hastalık üzerinde çalışma lüzumunu his etmemekte ve esasen araştırma yapmak için hasta mevzu bulamamaktadırlar.

Yurdumuzda da zaman zaman bu savaşlar yapılmaktadır. Fakat halkımızın bulaşık hastalıklar üzerindeki bilgi noksanlığı, coğrafî durumumuz ve süspekt memleketlerle geniş hudutlarımızın bulunması, hastalığı yurdumuzdan temamen kaldıramamıştır.

Son harp yıllarının doğurduğu hareket ve ğıda değişmesi, bütün bulaşık hastalıklarda oıduğu gibi, ruamın da sık sık görülmesine sebep olmuş ve esaslı bir savaşın gerekliğini his ettirmiştir.

Bulaşık hastalıklara karşı alınan genel tedbirlerin dışında her hangi salgın bir hastalıkla savaş yollarını tespit etmek için, o hastalık amilinin tabiatı ve bulaşma şekillerinin göz önünde bulundurulması icabeder.

Bizde yerli ve yabancı yayınları gözden geçirmek ve iştirak ettiğimiz ruam savaşlarile laboratuvar çalışmalarımız esnasındaki müşa-

hede ve deneylerimizden faydalanmak suretiyle, hastalık ve hastalıkla savaş hakkındaki bilgileri, pratik bilgiler çerçevesi içinde ve toplu olarak (RUAM HASTALIĞI ve SAVAŞ YOLLARI) adı altında, gerek laboratuvarlarda ve gerekse pratik alanda çalışan meslekeaşlara sunmayı, faydalı olur ümidiyle, uygun bulduk.

Ankara, 15-2-1948 **Dr. Nafi TÜRKAY**

İnsan ve Hayvanlarda Bakteriyolojik Teşhis ve araştırma

Bakteriyolojik teşhis, ruam basilinin, ruamlı organizmada araştırılması esasına dayanır. Bu araştırma, mikroskopik muayene, kültür ve inokülasyon deneylerile yapılır.

Hastalarda organizmanın her tarafı mikropla istilâ edilmiş olmadığından, bu muayenelerin, basilin bulunduğu organlar üzerinde yapılması gerektir. Ruam basili organizmanın bir çok yerlerine yayılmıştır. Burun akıntısı, Buton, şankır, tüberkül ve cerehat basili ihtiva eder.

Lenf sistemi basilin tercihen bulunduğu yerlerdendir. Gangliyonlar her zaman için mikrop istilâsına uğrarlar. Fakat bu hal, gangliyonların daima virulan olduğu hakkında genel bir kaide teşkil etmez.

Hayvanlarda mikrop kanda asla bulunmaz. Yalnız çok akut vakalarda kanda bulunması mümkündür. Buna mukabil insanlarda mikrobun kanda mevcudiyeti, nadir olmakla beraber, havyanlarınkinden daha fazladır.

Salya, idrar, sperm ve terde bazan mikrop bulunur. Sütte bulunmaz, adeleler mikrobu ihtiva etmez.

İşte bakteriyolojik araştırmalarda bu noktaların gözönünde bulundurulması icab eder.

Mikroskopik muayene: Basilin mikroskopik muayene ile araştırılması ekseriya menfi sonuç verir. Kronik lozyonlarda, bilhassa beygirden, mikroskopik muayene ile mikrobun ayrılması hemen hemen hemen mümkün değildir. Demonsratif preparatlar, ancak deney inökülasyonlarına tabi köpeğin şankırından, kobayın sarcocéle'ınden veya merkebin akut lezyonundan elde edilir.

Mikroskopik muayene, açılmamış apse cerehatı, organ pülbü ve saireden hazırlanmış frotiler üzerinde yapılır. Bu frotiler usulüne göre boyandıktan sonra mikroskop altında muayene edilir. (Ruam basilinin boyanması sahife 9 za müracaat).

Açılmış apse eerahatlarında hastalık âmili ekseriya mebzul ve saf olarak bnlunur.

Kültür : Aseptik olarak toplanan cerahat, organ pülbü ve saireden patates vasatı üzerinde ekilir. Patates vasatındaki kültür, teşhisi sağlıyacak derecede karakteristiktir. (Sahife 7 ye müracaat). Saf koloni elde etmek için seperation şeklinde bir kaç tüpe birden ekilmelidir. Bir çok mikroptar, bilhassa Pyocyanique ve Coli raslarından bazıları, patates üzerinde ruam basili kültürüne benziyen sarı bir tabaka teşkil ederler. Kültür muayenelerinde bunları da hesaba katmak icabeder.

İnoculation : Malleinnin keşfinden önce, ruamlı mahsulâtın inoculationu ruamın teşhisinde emniyetle kullanılan biricik vasıta idi. Bununla beraber, inoculation'dan her zaman için müsbet sonuç almak da mümkün değildir. Ruamlı hayvana ait gangliyonların enjeksiyonu ile menfî sonuç alınan vakalara rastlanmıştır. (NOCARD). Aynı menfi netice, basilden oldukça zengin olan gri tüberküllerin inokülosyanı ile de alınmıştır. Burun akıntısı, suppuration yapan çeşitli mikropları ihtiva ettiğinden, enjekte edilen deney hayvanlarını septisemiden öldürmekte ve dolayısiyle teşhisi yanıltmaktadır.

Deney inoculationları ekseriya kobay, köpek ve merkepler üzerinde yapılır. Laboratuvarlarda deney teşhisleri için en çok kullanılmaya elverişli hayvan kobaydır. Kobayın perituanı içine, şüpheli mahsulün şırıngası ile ruamın teşhis usulü ilk defa STRAUS tarafından yapılmış olduğundan bu usule SITRAUS reaksiyonu adı verilir. Yalnız, kobayın peritonuna zerkedilecek mahsulün saf olması ve peritonit yapacak yabancı mikropları ihtiva etmemesi lâzımdır. Vakaların yarısından fazlasında, burun akıntısı zerkedilen kobayların 24-36 saat içinde septik bir peritonit'den öldükleri görülmüştür. Bunu önlemek için cerahat, burun akıntısı, serozite gibi marazi mahsullerin fiziyolojik su ile yapılan emülsiyonundan az bir kısım, bir kobayın fahız (GUISSE) derisi altına şırınga edilir. Eğer bu mahsul ruam basilini ihtiva ediyorsa birkaç gün sonra maben yakınındakj (inguinal) gangliyonlar büyür. Bu gangliyonlardan biri çıkarılarak aseptik şartlar altında havanda ezilmek suretiyle fiziyolojik su ile emülsiyon yapılır. Yapılan emülsiyondan erkek bir kobayın periton boşluğuna bir miktar (0,5-1 cc.) enjekte edilir. 2-4 gün sonra bu hayvanda ruam vaginalite'ı (Sarcocéle) görülür. 8-15 gün sonra kobay ölür.

Sarcocéle serositesinden bir pipetle çekilerek gliserinli patatese ekilecek olursa, 5-6 gün 37 c. derecelik etüvde kaldıktan sonra mebzul bir kültür teşekkül eder.

Eskiden, kobayda ruam sarcocéle'ının teşekkülü yalnız ruam basilleri tarafından husule getirilen özel bir reaksiyon olarak kabul edilirdi. Sonradan yapılan araştırmalarda insan ve hayvandan ayrılan diğer bazı mikropların da ayni işi yaptıkları görülmüştür. (Bacillus Pseudo tuberculosis Rodantuim, gibi).

Merkep ve köpeklerde inokülasyon, Scarification usulile yapılır. İnokule edilen mahsul, basilleri ihtiva ediyorsa 1-2 hafta içinde merkeplerde akut ruam belirtileri görülür. Köpekde alın'a yapılan scarification nahiyesinde önce bir ödem sonra 1-2 hafta içinde de karakteristik ruam şankırı hüsüle gelir ve zamanla kendiliğinden iyileşir.

Rus bilginleri deney teşhisleri için kedileri tavsiye etmektedir. Zerkten 2-3 gün sonra mevzii infiltration ve şişkinlikler husule gelir. daha sonra yüksek ateş ve öldürücü bir enfektionla nihayetlenen burun ruamı belirir.

Görülüyor ki ruamın bakteriyolojik metodlarla teşhisi hem güç ve hemde kati değildir. İnsanlarada akut veya, haricen lezyionu bulunan kronik ruamın bu usulle teşhisi bir dereceye kadar sağlana bilirsede, ekseriya latent şekilde seyir eden beygir ruamının teşhisine imkân yoktur. Bundan başka laboratuvar enfeksiyonlarının kuvvetli olması dolayısiyle bakteriyolojik teşhis manipülasyonları çok tehlike arz eder. Bu sebeple insanlarda serolojik, hayvanlarda biyolojik ve serolojik yollar, teşhis için en güvenli yoldur.

Bakteriyolojik teşhis için laboratuvara marazi madde gönderme: Ruam bakımından bakteriyolojik muayene için laboratuvara gönderilecek organ parçası gibi marazi mahsullerin saf ve steril gliserin içine konması lâzımdır. Mikroplar gliserinde virulanslarını bir çok günler muhafaza ederler. Cerahat tercihen açılmamış, apseden steril şartlar altında alınrrak kaynatılmıs şişeye konur. Ve şişenin ağzı lâstik tıkaçla sıkıca kapatıldıktan sonra mumlanır. Yolda şişenin kırılarak mikropların etrafa yayılma ihtimalini önlemek için teneke veya saçtan yapılmış madeni kutular içine konur. Buda tahta bir ambalaj içinde sevk edilir.

Yazarın Diğer Eserleri

1 — Türk Üniversel Antraks Aşısının hazırlanması 1943

2 — Ruamla Savaşta Yeni bir Mallein (Mallergen) 1945

3 — Ruam Hastalığı ve Savaş Yolları 1948

4 — Streptokokların Biyolojik Idendifikationu *(Basılmak üzere)*

Kırkambar

YÜCE AYHAN

Denizli 1963 doğumluyum Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1987 yılında mezun oldum. Tıbbi mikrobiyoloji uzmanlık eğitimimi Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı'nda 1992 yılında tamamladım. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde görev yapıyorum. Gezi yazı ve fotoğraflarımı kendime ait www.agitoergosum .com adresli bir internet sitesinde yayınlıyorum.

20 Ekim 2021, Çarşamba

AÇILIŞ KONFERANSI

Quo Vadis?

Tıbbi Mikrobiyolojide Nereye Gidiyoruz?

Gelecek ve Değişimin Dinamikleri

Oturum Başkanları: *Yurdanur Akgün, Berrin Esen*

Konuşmacı: *Hakan Abacıoğlu*

PANEL

589. gününde COVID-19 Pandemisi: Öğrendiklerimiz, Yaptıklarımız, Hedeflerimiz

Oturum Başkanları: *M. Selda Erensoy, Barış Otlu, Ahmet Pınar*

Konuşmacılar: *Kayıhan Pala , Osman Elbek , Alpay Azap, Arzu Sayıner*

PALEOMİKROBİYOLOJİ

Oturum Başkanları: *Bilge Dikenelli, M. Nedim Sultan*

Konuşmacı: *Hüseyin Güdücüoğlu*

KLİMUD 7. OLAĞAN GENEL KURULU

Fotoğrafhane

DEĞİRMENLER ÜLKESİNDEN

KINDERDIJK

Hollanda'da denizin basmasından korunmak için inşa edilen setlerin olduğu yerleşkeler adının sonundaki **"dijk"** eki ile anlaşılıyor. İşte onlardan biri Kinderdijk. **"Kinderdijk** "sözcüğü Felemenkçede **"çocuğun seti"** anlamına gelmektedir. 1421'de meydana gelen St. Elizabeth taşkını sırasında Grote Hollandse Waard sular altında kalmış, ancak Alblasserwaard polderi zarar görmemiştir.

Söylenceye göre, korkunç fırtına dindiğinde biri bu iki bölge arasındaki sete varmış ve kurtarılabilecek bir şeyin olup olmadığına bakmış. Uzaklarda bir yerde sallanan bir beşik görülmüş. İçinde canlı bir varlığın bulunma olasılığı yok denecek kadar az olan beşik, kişiye yaklaştığı sırada bir hareket görülmüş. Beşik biraz daha yaklaşınca bir kedinin onu su üzerinde dengede tutmak için sağa sola sıçradığı fark edilmiş. Beşik sete yaklaştığında sudan çıkarılmış ve içinde uyumakta olan bir bebek göze çarpmış. Bu öykü "The Cat and the Cradle" adıyla kitap haline getirilmiştir (Meder 2007; Griffis, 1918).” Diye anlatıyor tarihçesini wikipedia.

Bugün Unesco korumasında, 19 değirmen Bunlardan iki tanesi gezmeye açık, diğerlerinde yaşanılmakta. Bir de çocuklara köy hayatını öğretmek için minik bir çiftlik var. Burada yaşayan iki keçinin isimleri de Millie ve Mollie. (Mill İngilizce, mollen Hollanda dilinde değirmen anlamında).

Bebek Yatağı

Gündelik Eşyalar

Yaşam Alanı

Bahçesi

Çocuklar ile Millie ve Molie

Fotoğraflar: Neşe Göl

Fotoğrafhane

NEŞE GÖL

Adana 1966 doğumluyum. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi 1989 yılı mezunuyum. S.B. Ankara Hastanesi Mikrobiyoloji bölümünde 1993 yılında ihtisasımı tamamladım. Dr.Sami Ulus Çocuk Sağlığı ve Kadın Hastalıkları hastanesinden 2011 yılında emekli oldum. Halen Diagnoseq Doku Tipleme laboratuvarında çalışmaktayım.

NOT DEFTERİ

DÜNYALAR İNSANI

3 Eylül 2082: Lancaster**, Birleşik Krallık

Henry** bir güne daha başlamıştı. Dün yaşadıkları halen kafasında bulanıktı. Başlangıçta iyiydi ama her şey bulanmaya başlamıştı. Sebepsiz yere titremeler yaşıyordu. Uzun zamandır da bir sersemlik haliyle mücadele ediyordu. Hayır, eskisi gibi değildi.

Ağır ağır tarlasına doğru ilerledi. Kasları çok güçsüzdü, oracıkta yatmak istiyordu. Dedesinden kendisine kalan bu araziyi işlemek için küçüklükten beri uğraşıyordu. Dedesinden kalan fotoğraflar aklına geldi, yemyeşil bayırlar çayırları görmüştü küçükken fotoğraflarda. Ama şimdi bu kurak arazide sadece darı, çavdar, birkaç tahıl türü ve kalan son iki hayvanı için saman vardı. Yine bir mide bulantısı hissetti, dizlerinin üzerine çöktü, hiç iyi değildi, o anda dün yaşadığı tekrar etti, bir titreme başladı, görüntüler değişti ve Dünya'dan koptu, başka diyarlara doğru yol aldı… Düşüncelerinde ise…

*"M.Ö. 535: Sippar, Yeni Babil İmparatorluğu****

*Nabonidus**** sabah uyandığında içinde büyük bir kuşku ve öfke vardı. Herkes O'na bakıyor, O'nunla uğraşıyordu. Danışmanları O'nun hakkında komplo kuruyordu, biliyor hissediyor, duyuyordu. Bu son 5 yıldaki kuraklık da onların eseriydi. Uzun zamandır mısır ve tahıl lapası ile beslenen kraliyet erkanı, bir bir veliahtları kaybetmişti. Çocukları evet, çocuklarını kaybetmişti ve kesinlikle saraydakiler çocuklarını zehirlemişti. Çocukları önce yatağa düşmüşler, kör olmuşlar sonra da kanamalı-titremeli bir hummaya kurban gitmişlerdi. Hepsi de son beş yılda, tam da ülkedeki tek güç olduğunda başlamıştı. Komploydu, hepsi komplo! Şimdi aynı belirtiler kendisinde de vardı, halsiz, bitkin uykuluydu. Önce veliahtları sonra da O'nu temizleyeceklerdi. Ahameniş**** ortakçıları hainler sarayı esir almıştı!"*

3 Eylül 2082: Lancaster, Birleşik Krallık

Bir anda uyandı, dizlerinin üzerindeydi. Kendine, üstüne baktı. Az önce başka diyarda rahat bir yataktan kalktığına ama içinin öfke ile dolu olduğuna emindi. Ama şimdi önünde koca diyar dedesinden kalan kurak arazisi vardı. Güneş'in pozisyonuna bakılırsa birkaç saat geçmişti, ama bugüne dair hatırladığı tek şey o görüntülerdi.

Ayaklanmaya çalıştı, zar zor ayağa kalktı. Bir anda bir damla burnundan düştü. Elini sürdüğünde baktı, kanamıştı. Artık vaziyetin iyi olmadığı aşikardı. Ama ne yapabilirdi ki, en yakın kasaba kilometrelerce uzaktaydı, orada da hekim yoktu, olsa bile kasabaya herkesi almıyorlardı. Bir gedik, kasabanın tüm suyunu tehlikeye düşürürdü. Yine dedesinin resimlerini hatırladı, bulunduğu yerin yanında bir nehir akıyordu. Şimdi orası taşlık araziydi.

Yavaş yavaş ilerledi. Ekinlerin ölmemesi için sulama yapmalıydı. Üzerini katman katman örttüğü kuyusuna yaklaştı, yavaşça etrafa baktı, etrafta kimseler olmamalıydı, kuyuyu kaybetmeyi göze alamazdı. Kuyuyu açtığında ise gördüğü manzara O'nu tekrar dizlerinin üzerine çöktürdü. "Yok, dedi, hayır olmaz!". Kuyudaki su miktarı gün geçtikçe azalıyordu ama bugün artık sadece çamur kalmıştı. Bir anda şiddetli baş ağrısı saplandı, yine burnu kanamaya başladı ve yere yığılıp, görüntülere daldı…

"21 Nisan 1527:

*Dinlenmek için Lancaster'daki bu çiftliğine gelmişti. Altı çocuğu olmuştu, bazıları veliahtıydı ama sadece Prenses Mary yaşıyordu. Babası yeni bir hanedan başlatmış, Tudor'lar olarak kral olmuşlardı. Şimdi VIII. Henry olarak o tahttaydı. Ama lanetliydi, Aragonlu Catherine ile evlenmemeliydi. Önce kuralıklık vurmuş, depolardaki tahılları kullanmak zorunda kalmışlardı, sonra da çocukları bir bir ölmüştü. Hekimler çocuklara özel beslenme programları düzenlemişler, ülkenin çeşitli yerlerinden en özel ekinler, meyveler toplanmış ve çocuklara yedirilmişti. Taze elma suyu içmekten, üzüm yemekten bunalan çocukları sürekli şikayet etmişti. Ama bu durumu daha da kötüleştirmişti. Üstelik oğlu Thomas, gözleri önünde nöbetler geçirmiş, gülme krizine girmiş, sonrasında o gece ölmüştü. Bu delilik hastalığıydı ve kaynağı annesiydi!,Şimdi kendi çiftliğinde sessiz anları yaşıyordu, yalnızdı, yalnız kalmalıydı. İktidarının devamı için bu lanetli evlilikten kurtulmalı ve başka bir evlilik yapmalıydı. Ama Roma Kilisesi'ne o kadar mektup yazmış olmasına rağmen Papa boşanmayı onaylamıyordu. Roma imparatoru Şarlken'de Catherine'nin yanında yer almıştı. Bu çiftliğe gelmek ile doğru yapmıştı. Çiftlik evinden çıktı, yalnız şekilde yürüyordu. İlerideki kuyuya yaklaştı. Kendi kendine düşündü, bu bereketli sulak toprakların "bereketsiz" kralı olmayacaktı. Kardinal Wolsey'i çağırdı; O'na "lex orandi, lex credendi' (inananların hukuku inancın hukukudur)" dedi. Kardinal bu sözü daha önce de işitmişti, gözleri fal taşı gibi açıldı. Roma Kilise'nin İngiltere'deki gücünü yok etmenin vakti gelmişti****…"*

*Burada anlatılan kişiler, kurumlar ve isimler tarihi figürler olabilse de olaylar tamamen kurgudur, hayal ürünüdür. Tüm karakterler ve olayların gerçek kişi ve kurumlarla ilgisi yoktur.

**Lancaster: İngiltere'nin Kuzey Batı bölgesinde yer alan bir şehir. 15. yüzyılda İngiltere'ye hükümdarlık eden IV. Henry, V. Henry ve VI. Henry'nin dahil olduğu hanedandır. Güller savaşı ile birlikte, yönetimi York hanedanı devralmıştır.

*** Nabonidus, Yeni Babil İmparatorluğu'nun son kralıdır. Başlangıçta iyi bir kral olarak tanımlansa da sonrasında akli dengesinin yerinde olmadığı yönünde kayıtlar olsa da, o dönemdeki alışılmadık uygulamaları ve din politikaları sebebiyle bu şekilde kayıtlara girdiği düşünülmektedir. Ahameniş-Pers İmparatorluğu'nun işgali ile imparatorluk son bulmuştur.

**** VIII. Henry, eşi Catherine ile evliliğine son vermemesi ve Roma Katolik Kilisesi'nin Kral üzerindeki dini otoritesini kırmak amacıyla 1534 yılında İngiltere Kilisesi'ni (Anglikan Kilisesi) kurarak tüm yetkileri kendisinde toplamıştır. Bu kilise, Roma Katolik Kilisesi'nin otoritesini reddeden, ancak Katolik ve Protestan geleneklerinin bir kısmını kabul eden bir yapıya sahiptir.

Gıda Güvenliği, Küf Mantarı ve Toksini

Küf mantarlarının çeşitli metabolik ürünleri olan mikotoksinler, organ yetmezliklerinden, karsinojenik etkilere, immünsüpresif etkilerden, hormonal etkilere kadar çok sayıda patolojiye sebep olmaktadır. Semptomlar, maruziyet süresine, yaş cinsiyet gibi hasta faktörlerine ve mikotoksinin toksitite düzeyine göre değişkenlik göstermektedir. Doğrudan temas veya maruziyet (inhalasyon veya oral tüketim) ana nedenler olarak ortaya çıkmaktadır. Şu ana kadar 300'den fazla gıda kaynaklı mikotoksin tanımlanmıştır. Ancak insan patojeni olanlar en sık olarak 5 cins küfe işaret etmektedir (*Penicillium, Fusarium, Paecilomyces, Claviceps* ve *Aspergillus*). Yiyeceklerin türü ve coğrafi alanlar-iklim koşulları küf türü konusunda belirleyici olabilmektedir.

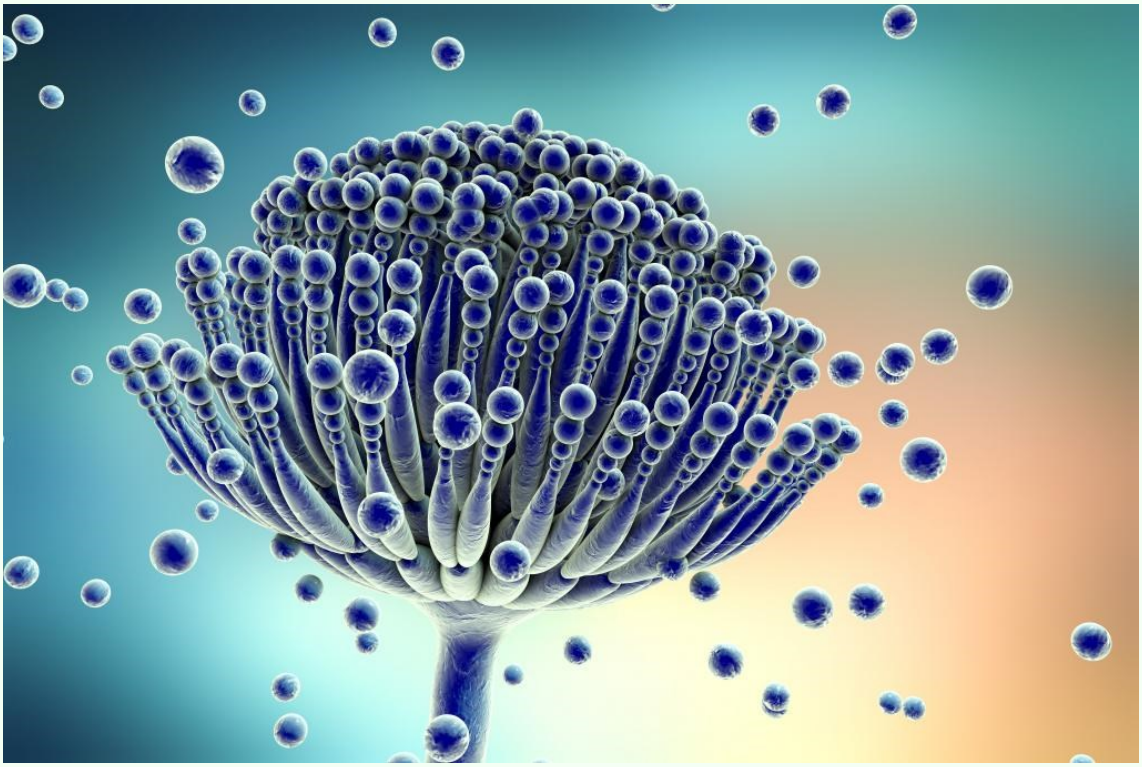

Mikotoksinlerin tarihte çok güçlü yerleri bulunmaktadır. Özellikle Claviceps purpurea'nın ortacağda çavdar kaynaklı ergotizm hastalığı, çok sayıda deliryum benzeri psikiyatrik belirtiler gösteren vakalar ile ölüme (Aziz Antonius Ateşi, *ignis sacer*) yol açmıştır. Bu dönemlerde engizisyon mahkemelerince yargılanıp mahkum olan kimi kişilerin psikoaktif etkileri olan mikotoksikoz kurbanı olabileceği de ileri sürülmüştür. Yunan mitolojisi tanrıçası Demeter'e yönelik festivallerde içilen yerel antik içki Kykeon kullanımı sonrası gelişen psikoaktif belirtilerin de bundan kaynaklandığı iddia edilmiştir. Olaylar sadece insan hastalığı veya ölümleri üzerine değil ayrıca hayvan sağlığı açısından da sıkıntılıdır. Tarihi literatürlerde mikotoksinler ile ilgili, aynı yemi yiyen, aynı samanı tüketen at ve diğer kullanım/besi hayvanlarının toplu hastalığı/ölümü ile ilgili veriler vardır.

Güncel tabloda, mikotoksinler ciddi bir gıda güvenliği sorunudur, keza Avrupa Birliği başta olmak üzere çok sayıda uluslar arası kuruluş gıda güvenliği mevzuatlarında bu konuya geniş yer ayırmışlardır. Örneğin ülkemizden AB ülkelerine ihraç edilen ürünlerden olan fındık, kuru incir ve Antep fıstığında (ki Türkiye en büyük üreticilerdendir) sık sık sorunlar yaşanmaktadır. Yine baharatlarda gözlenebilen çeşitli mikotoksinler ayrı bir sorundur. Hasat, kurutma, depo koşulları vb önlemler ile mikotoksin maruziyeti önlenebilse de halen ülkemiz ticaretinde ciddi bir durum olarak önemini korumaktadır.

Mikotoksinlerin çeşitleri de etkileri de farklılık göstermektedir. Tabloda bu bilgiler kısaca özetlenmiştir. Ancak bu konu mikoloji camiasında az ilgilenilen bölüm niteliğini hala taşımaktadır. Bu nedenle "tek sağlık" anlayışı ile tarladan başlayarak çok disiplinli araştırmalar yapmak gereklidir. Bu ihtiyacın son dönemdeki en büyük göstergesi, son zamanlarda ardı ardına yayımlanan, azol türevi antifungal tarım ilacı kullanımı ile klinik *Aspergillus* suşlarındaki artan azol direnci olmuştur.

Son söz: "Suyumuzu koruyalım, başka Dünya yok"

Kaynaklar

1. Kibbler CC. Fungal toxin-mediated disease. In: Kibbler CC, Barton R, Gow NAR, Howell S, MacCallum DM, Manuel RJ. Oxford Textbook of Medical Mycology, pp 215-222, Oxford University Press, Oxford, UK, 2018.

2. Döğen A. Mikotoksikozlar. In: Tümbay E. Tıbbi Mikoloji, pp.505-513, Tıbbi Mikoloji Derneği Yayını No:2, Bornova, İzmir, 2021.

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/2412/mod_resource/content/1/GDM310%2013.pdf (Erişim tarihi: 27.07.2021)

1. Karaman S, Acar B. Uluslar arası gıda ürünleri ticareti ve aflatoksin yasal düzenlemeleri. Doğuş Üniversitesi Dergisi 2006; 7(2):190-197.

2. Kayabaşı İ. Kuru meyve ihracatında aflatoksin sorunu ve Avrupa Birliği uygulamaları. AB uzmanlık tezi, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Mayıs 2015, Ankara.

3. Doç. Dr. Artun YIBAR. Uludağ Üniversitesi, Veterinerlik Fakültesi, Besin Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Bursa.

4. https://en.wikipedia.org/wiki/Claviceps_purpurea (Erişim tarihi: 27.07.2021)

Not Defteri

ALİ KORHAN SIĞ

Gülhane Tıp Akademisi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı'nda Tıbbi Mikrobiyoloji uzmanlık eğitimini tamamladıktan sonra Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı'nda Tıbbi Mikoloji yan dal uzmanlık eğitimi almıştır. Halen Balıkesir Şehir Hastanesinde Tıbbi Mikrobiyoloji Uzmanı/Tıbbi Mikoloji Yan Dal Uzmanı olarak görevini sürdürmektedir.

MikroBulmaca

D	U	M	B	T	İ	S	P	A	K
U	İ	T	M	O	H	D	C	V	D
U	M	P	T	L	Ğ	U	L	İ	U
A	C	E	L	H	K	M	O	T	A
R	H	N	Y	O	H	R	A	A	L
P	A	I	N	İ	K	V	M	C	I
E	G	Ş	B	N	P	O	-	İ	A
L	A	R	A	M	İ	M	K	6	K
T	S	Ş	A	R	B	O	A	R	Ç
T	R	U	B	E	L	L	A	U	R

Bulmacanın içindeki kelimeler soldan sağa, sağdan sola, yukarıdan aşağı, aşağıdan yukarı veya çapraz şekilde yerleştirilmiş olabilirler!!

- **DİPLOKOK**
- **HDCV**
- **AMPİYEM**
- **CHAGAS**
- **HHV-6**
- **KAPSİT**
- **LEPRA**
- **ŞANKROİD**
- **BOĞMACA**
- **RUBELLA**

□□□□, □□□□□□□□□□□
□□□□□□□ □□□
□□□□□□ □□□□□□□.

Bulmacadaki tüm kelimeleri bulduktan sonra, geriye kalan harfleri en üstteki satırdan başlayarak soldan sağa birleştirin ve gizli cümleyi bulun !! Gizli cümlemiz Joseph Joubert'in bir sözü.

Geçen sayının gizli sözü:

İnsanlar hatalarını mutluyken değil, ancak mutsuzken anlar.

MikroBulmaca

H.CENK MİRZA

Kayseri, 1982 doğumluyum. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 2006 yılında mezun oldum. Tıbbi Mikrobiyoloji uzmanlık eğitimimi Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı'nda aldım. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı'nda görev yapıyorum. Fotoğrafçılık (özellikle doğa fotoğrafçılığı) ile uğraşıyorum.

6. ULUSAL KLİNİK MİKROBİYOLOJİ HİBRİD KONGRESİ
Kongre Önü Toplantı

Mikrobiyom:
Değerlendirilmesi ve Etik Yaklaşımı

16 Ekim 2021, Cumartesi
Saat: 11:00

Mikrobiyom Nedir, Nasıl Yönetilir?
Prof. Dr. Meltem Yalınay

Mikrobiyom Analizleri
Prof. Dr. Uğur Sezerman
Doç. Dr. Ceren Özkul Koçak

Mikrobiyom ve Etik
Prof. Dr. Nesrin Çobanoğlu

Değerli katılımcımız,

Webinar toplantımız için önceden kayıt yaptırmanıza gerek bulunmamaktadır, yayın saatinde bu sayfadan anons edilecek yayın linkine tıklayıp kişisel bilgilerinizi girerek yayına bağlanabileceksiniz.

www.klimud2021.org